

Необхідно передбачити адміністративну відповідальність батьків, за заявою яких діти знаходяться в центрах соціальної реабілітації (у вигляді штрафів, а для тих хто не спроможний їх сплатити – у вигляді громадських робіт).

Таким чином, можемо констатувати, що механізм охорони прав дитини в Україні потребує удосконалення шляхом внесення відповідних змін до чинного законодавства у аналізованій сфері.

Список використаних джерел:

1. Чернета С. Ю. Засади соціально-правового захисту дітей та молоді: законодавче забезпечення / С. Ю. Чернета // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – С. 47-58.

2. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 № 20/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 01.10.1996 № 392/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960392.html.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Х.: ПП «Гвіні», 2013. – 272 с.

~Проблематика пасивного хабарництва в поліції~

~Problematyka łapownictwa biernego w policji~

Порвісз М. (Porwisz M.), старший викладач Інституту досліджень організованої злочинності та тероризму Вищої школи поліції в м. Щитно (Республіка Польща), доктор права, надкомісар поліції

Доповідь присвячено актуальній проблемі – подоланню хабарництва в поліції Республіки Польща, зокрема одному із її аспектів так званому «пасивному хабарництву». Класифіковано види такого шахрайство, наведено практичні поради щодо профілактики явища хабарництва в правоохоронних органах, запропоновано зміни до

*чинного законодавства Республіки Польща, яке регулює
діяльність поліції.*

Wstęp

Problematyka przestępstw popełnianych przez funkcjonariuszy Policji bulwersuje opinię publiczną. Współcześnie zwraca się coraz większą uwagę na tzw. «deficyt poczucia bezpieczeństwa» wśród społeczeństwa. Poprzez nadużycie władzy funkcjonariuszy Policji, a niewątpliwie korupcję można sklasyfikować jako formę nadużycia władzy, społeczeństwo traci zaufanie do instytucji państwowych, które stają się niewiarygodne. Trudno oczekiwać od obywateli działań zgodnych z prawem, jeżeli funkcjonuje służba, która nie jest skutecznym strażnikiem (egzekutorem) funkcjonującego prawa i pożądanym wzorców zachowań oraz która sama działa niepraworządnie. Należy, bowiem pamiętać, że działania służby kształtują autorytet państwa. W szczególności nagłaśniane są przez media przypadki korupcji funkcjonariuszy organów ścigania. Te niepokojące informacje poddawane są dyskusji w gronie teoretyków i praktyków, analizom w aspekcie przyczynowości występowania tego negatywnego zjawiska, jak również konstruowane są mechanizmy przeciwdziałania takim negatywnym zjawiskom. Oczywiście tak nakreślone treści są nader istotne, bowiem zapobieganie wszelkim zjawiskom kryminogennym stanowi jeden z filarów zwalczania przestępczości.

Podmiot łapownictwa biernego

Przestępstwo łapownictwa biernego stypizowane jest w art. 228 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny [1]. Przepis art. 228 k.k. penalizuje przestępstwo sprzedajności osoby pełniącej funkcję publiczną w jednym typie podstawowym (§ 1), jednym typie uprzywilejowanym (§ 2) i trzech kwalifikowanych (§ 3–5) [2]. Typ uprzywilejowany to wypadek mniejszej wagi przestępstwa łapownictwa biernego. Typ kwalifikowany przestępstwa łapownictwa biernego ujęty w § 3 dotyczy przyjęcia korzyści lub jej obietnicy za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa. Natomiast typ kwalifikowany

ujęty w § 4 — określa przestępstwo wymuszenia łapówki. Typ kwalifikowany z § 5 dotyczy przyjęcia korzyści majątkowej znacznej wartości lub jej obietnicę. Natomiast art. 228 § 6 włącza w obszar każdego z typów przestępstwa ujętych w art. 228 § 1–5 typy łapownictwa biernego związane z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub organizacji międzynarodowej.

Podmiotem przestępstwa jest osoba pełniąca funkcję publiczną. W aktualnie obowiązującym kodeksie karnym występują pojęcia zarówno osoby pełniącej funkcję publiczną jak i funkcjonariusza publicznego. Ustawowe objaśnienie tych terminów znajduje się w kodeksie karnym w art. 115 § 19 (osoba pełniąca funkcję publiczną) i 115 § 13 (funkcjonariusz publiczny).

Zatem zgodnie z regulacją zawartą w art. 115 § 19 k.k. osobą pełniącą funkcję publiczną jest:

1. funkcjonariusz publiczny,
2. członek organu samorządowego,
3. osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba, że wykonuje wyłącznie czynności usługowe,
4. a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą Rzeczypospolitą Polską umowę międzynarodową.

Ustawodawca w powyższej regulacji wskazuje krąg podmiotów będących osobami pełniącymi funkcję publiczną. Do tych podmiotów zalicza również funkcjonariusza publicznego, a więc podmioty wymienione w art. 115 § 13 k.k. W świetle kodeksu karnego funkcjonariuszem publicznym jest osoba wskazana w zamkniętym katalogu umieszczonym w art. 115 § 13 k.k. Przepis tego artykułu stanowi, że funkcjonariuszem publicznym jest: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, poseł, senator, radny, poseł do Parlamentu Europejskiego, sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego. Do

grona funkcjonariuszy publicznych ustawodawca zalicza też takie podmioty jak: notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych. Ponadto funkcjonariuszem publicznym jest osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej. Funkcjonariusz policji również znajduje się w katalogu podmiotów zaliczonych do funkcjonariuszy publicznych, określony w ustawie jako funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego. Funkcjonariuszem publicznym jest także funkcjonariusz Służby Więziennej, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, jak również pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

Reasumując można wskazać, iż jednym z kryteriów decydujących o przynależności do grupy funkcjonariuszy publicznych, o których mowa w art. 115 § 13 k.k. jest wykonywanie pewnych funkcji czy zawodów [1].

Identyfikacja obszarów problemowych

Identyfikując źródła przestępczości w Policji wskazać należy aspekty organizacyjne, w tym zarządzanie personelem oraz sprawowanie nadzoru na czynnościami służbowymi. Niemniej istotne są kwestie związane z edukacją funkcjonariuszy Policji w zakresie aspektów prawnych i etycznych pełnienia służby, relacji z obywatelami czy przedstawicielami mediów. Dokonując analizy czynników determinujących bezprawne zachowania w Policji, można stworzyć układ wzajemnie wpływających na siebie elementów, które bezpośrednio, bądź pośrednio przyczyniają się do występowania takich zjawisk. Poniżej zostały wymienione mankamenty w funkcjonowaniu Policji.

1. Mankamenty organizacyjne (relacje zawodowe i zarządzanie zasobami ludzkimi):

–zmowa milczenia, fałszywie pojmowana solidarność zawodowa – tzw. «niebieska ściana» rozumiana jako obawa o wizerunek swój, czy jednostki,

–blokowanie inicjatyw,

–brak współpracy między funkcjonariuszami,

–presja na osiągnięcie wymiernych rezultatów,

–brak czytelnej ścieżki kariery zawodowej,

–niedostateczne przeszkolenie przełożonych w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi,

–słaby nadzór przełożonego nad podwładnymi, brak właściwej reakcji przełożonych na sygnały świadczące o nieprawidłowym zachowaniu,

–brak regulacji prawnych dotyczących rejestracji czynności policyjnych (monitoringu),

–brak specjalizacji zawodowej,

–frustracja zawodowa (warunki pracy, biurokracja, słabe osiągnięcia w służbie),

–stres towarzyszący realizacji zadań służbowych.

2. Problemy o charakterze edukacyjnym funkcjonariuszy Policji:

–niedostateczne przygotowanie funkcjonariuszy w aspekcie psychologii przeprowadzania interwencji, asertywności, taktyki i techniki interwencji, mediacji,

–brak wiedzy i umiejętności wykonywania czynności procesowych z udziałem pokrzywdzonych, świadków, podejrzanych,

–brak szkoleń specjalistycznych, wyposażających funkcjonariuszy w wiedzę niezbędną do realizacji zadań na zajmowanym stanowisku służbowym,

–brak praktycznego przygotowania funkcjonariuszy, będących w służbie przygotowawczej i funkcjonariuszy z krótkim stażem służby,

–brak szkoleń doraźnych prowadzonych przez specjalistów w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej,

– brak wspólnych szkoleń dla funkcjonariuszy, prokuratorów i sędziów.

3. Zagadnienia relacja Policji ze społeczeństwem:

– niezgłaszanie przez obywateli zdarzeń generujących tzw. ciemną liczbę przestępstw,

– niska świadomość ogółu społeczeństwa.

4. Problematyka relacji z mediami:

– «ferowanie» wyroków przez media przed wydaniem rozstrzygnięć przez sądy, przedstawianie sytuacji tylko z perspektywy jednej strony, tworzenie reportaży wypaczających rzeczywistość w celu zwiększenia oglądalności – w ten sposób kreowanie negatywnego wizerunku Policji.

Dostrzeżone i wskazane powyżej mankamenty pełnienia służby wymuszają potrzebę konstruowania środków zaradczych w następujących obszarach:

1. Zakres przedmiotowy szkolenia funkcjonariuszy policji:

– taktyka i techniki interwencji oraz prowadzenia przesłuchań,

– ochrona praw człowieka,

– zasady etyki zawodowej policjanta,

– konsekwencje prawne (karne, administracyjne, cywilne) niewłaściwych zachowań policjantów,

– kompetencji interpersonalnych oraz umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

Zasadne byłoby wprowadzenie systemu przeciwdziałania niepożądanym zachowaniom w policji. Osiągnięcie tego celu możliwe jest poprzez stworzenie spójnego systemu wielokierunkowych działań, mających na celu przeciwdziałanie nadużyciom, nieprawidłowościom i dysfunkcjom w poszczególnych jednostkach policji. W ramach tego systemu zasadne jest realizowanie:

– warsztatów dla kadry kierowniczej, których celem jest rozwijanie umiejętności kształtowania standardów zawodowych w jednostce poprzez właściwe reagowanie na niepożądane zachowania podwładnych,

– dokonywanie opracowań, zestawień, statystyk m. in. na podstawie badań empirycznych skarg, danych z postępowań,

doniesień medialnych; informacje te mogą być źródłem wykorzystywanym m.in. w procesie doskonalenia zawodowego policjantów,

–monitorowanie negatywnych zjawisk na służbie i dokonywanie ich analizy.

Zakończenie

Tytułem zakończenia wspomnieć należy o jednej z możliwości przeciwdziałania i zwalczania tego zjawiska. W kontekście przedmiotowych rozważań niezwykle istotna jest rola państwa, które poprzez swoje agendy podejmuje działania mające na celu zwalczanie korupcji. W zakresie przeciwdziałania przestępstwom sprzedajności konieczna jest współpraca wyspecjalizowanych służb Centralnego Biura Antykorupcyjnego, jak również działającego w strukturach Policji, Biura Spraw Wewnętrznych. Zadaniem ostatniej ze wskazanych struktur jest wykrywanie przestępstw popełnionych przez policjantów, w szczególności podejmowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych, koordynowanie działań operacyjnych prowadzonych w sprawach policjantów i pracowników policji. Działania wyspecjalizowanych służb powołanych do zwalczania tego typu przestępczości powinny dotyczyć przede wszystkim dwóch sfer: prewencyjnej i dochodzeniowej. Działania prewencyjne powinny polegać na systematycznej analizie struktur organizacji i identyfikacji słabości organizacyjnych i proceduralnych, które są korupcjogenne. Aktywność należy przejawiać również w poszukiwaniu rozwiązań, które mogłyby zredukować te słabości oraz przypadki sprzedajności.

Bibliografia:

1. C. Nowak, O pojęciu «osoba pełniąca funkcję publiczną», w: Reforma prawa karnego procesowego propozycje i komentarze, red. J. Jakubowska-Hara, C. Nowak, J. Skupiński, Warszawa 2008.

2. A. Wąsek, R. Zabłocki (red.), Kodeks karny. Część szczególna, Tom II, komentarz do art. 222–316, Warszawa 2010.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.